

6.2.2019

Lausuntopyyntö Taide- ja taiteilijapolitiikan suuntaviivat -työryhmän esityksestä taide- ja taiteilijapolitiikan keskeisiksi tavoitteiksi

OKM:n lausuntopyynnön diaarinumero: OKM/95/040/2017

Yleistä työryhmän esityksistä ja raportista

Työryhmän esitys taide- ja taidepolitiikan kehittämisen keskeisiksi tavoitteiksi on rohkea, korkeatasoinen ja kattava. Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liiton näkemyksen mukaan kyseisen esityksen tavoitteet voidaan saavuttaa ainoastaan laajapohjaisella lisärahoituksella. Kuvataidekoulujen liitto pitää erittäin tärkeänä, että valtion rahoitusta taiteelle lisätään. Näin taiteen luovuus, vapaus, moninaisuus ja kriittisyys toteutuvat yhteiskunnassamme.

Esitys korostaa taiteen laaja-alaisia merkityksiä. Tämän laaja-alaisuuden saavuttamiseksi sekä sen tunnistamiseksi ja tunnustamiseksi tarvitaan taidekasvatusta ja taiteen perusopetusta taiteen, sen toimintaympäristöjen ja lähtökohtien jatkuvasti muuttuessa. Kun taideopetuksen ja taiteen asema eri koulutusjärjestelmissä resursoidaan riittävän hyvin, turvataan taiteen ja kulttuurin tulevaisuuden osaaminen ja toimialojen kehittyminen. Taiteen saattaminen yhteiskunnan ytimeen vastaamaan taiteen kasvanutta yhteiskunnallista merkitystä vaatii taidekasvatuksen vahvistamista kaikilla koulutusasteilla ja sen saavutettavuuden lisäämistä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

1. Taide yhteiskunnan ytimeen (työryhmän esitykset 1-8)

Kuvataidekoulujen liitto korostaa taiteen merkitystä lapsille ja nuorille. Taide tukee lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä sekä antaa mahdollisuuksia itselle merkityksellisten ilmaisutapojen löytämiseen. Taide tukee sekä sen tekijän että kokijan kulttuurista osallisuutta ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista. Panostus taidekasvatukseen lisää pitkällä tähtäimellä hyvinvointia ja innovatiivisuutta yhteiskunnassa.

Kuvataidekoulujen liiton jäsenkoulut edistävät kuvataiteen, arkkitehtuurin, mediataiteiden ja käsityön taiteen perusopetuksellaan visuaalista taidetta sekä tuottavat paikallista lasten ja nuorten kulttuuria. Taiteen perusopetuksen toimintakulttuurissa painotetaan osallisuutta ja vaikuttamista. Yhteistyötä tehdään paikallisten päiväkotien, peruskoulujen, lukioiden, vanhainkotien, muiden taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten ja erilaisten sidosryhmien kanssa. Kuvataidekoulujen

liitto pitää tärkeänä, että tähän yhteistyöhön, joka edistää taiteen saatavuutta ja saavutettavuutta, turvataan riittävät taloudelliset resurssit laajalla ja eri hallinnonalat ylittävällä yhteistyöllä. Riittävä rahoitus takaa yhä useamman lapsen ja nuoren mahdollisuuden osallistua laadukkaaseen taideopetukseen, joka luo pohjan elinikäiselle taidesuhteelle ja antaa välineitä aktiiviseen kansalaisuuteen sekä turvaa tulevaisuuden kansalaisten sivistykselliset ja kulttuuriset oikeudet.

Kuvataidekoulujen liitto ajaa taito- ja taideaineiden aseman vahvistamista kaikilla koulutusasteilla. Erityisen tärkeää tämä olisi peruskoulussa, joka tavoittaa kaikki lapset ja nuoret. Visuaalisten taiteiden aseman parantamiseksi peruskoulun tuntikehykseen tarvitaan lisää taito- ja taideaineiden tunteja sekä ammattitaitoisia taideaineiden opettajia. Koko taiteen ja kulttuurin tulevaisuuden kehittämisen ydin on lasten ja nuorten taidekasvatus – tulevaisuuden taiteilijoiden, taide- ja kulttuuriosajien sekä kulttuuripalveluiden käyttäjien kasvatustyö, johon tulee panostaa myös taloudellisin resurssein.

2. Taiteen rahoituksen strateginen kehittäminen (työryhmän esitykset 9-14)

Kuvataidekoulujen liitto kannattaa pitkäjänteistä kulttuuri- ja taidetoiminnan rahoittamista. Vakaa ja riittävän suuri rahoitus mahdollistaa taidekasvatuksen kehittämisen ja laadun varmistamisen. Henkinen ja taloudellinen hyvinvointi kumpuaa korkeatasoisesta koulutuksesta sekä kyvystä ajatella kriittisesti ja luovasti.

Kuvataidekoulujen tavoitteellisella taiteen perusopetuksella kuvataiteessa, käsityössä, arkkitehtuurissa ja mediataiteissa on paljon annettavaa taide- ja kulttuuritoiminnan tuottamisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Kuvataidekoulujen liitto on todennut useiden taiteenalojen ja eri koulutusmuotojen yhteistyön hyväksi käytännöksi, kun edistetään taiteen saatavuutta, saavutettavuutta, osallisuutta, kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Jo olemassa olevien taideharrastusten yhdenvertaisuutta ja saatavuutta pitäisi tukea ja samalla etsiä uusia keinoja, joilla yhä useammalla lapsella ja nuorella olisi mahdollisuuksia hakeutua taiteen perusopetuksen piiriin. Tämä vaatii resursseja ja kehittämistyötä sekä edellyttää entistä tehokkaampaa kulttuuri- ja taidekoordinointia kunnissa. Erityisesti kaiken ikäisten kuntalaisten ja kaikkien sosiaaliryhmien tavoittaminen kulttuuripalveluissa vaatii laajaa ja monikulttuurista yhteistyötä. Taiteen – myös lasten ja nuorten taiteen – rahoitusta tulisi kehittää strategisesti.

Esitys nostaa VOS-laitoksille lisävastuuta toimia vahvoina oman alansa ja laajemmin taiteen kehittäjinä sekä taiteen puolestapuhujina ja edustajina. Taiteen perusopetusta järjestetään

kuntien ylläpitämissä VOS-kouluissa, kansalaisopistoissa ja yksityisten yhdistysten ylläpitämissä taidekouluissa. Taiteen perusopetuksen koulut tekevät yhteistyötä monien toimijoiden kanssa ja vaikuttavat toimialueellaan aktiivisesti tuottaen lastenkulttuuria, näyttelyitä, tapahtumia ja muuta kaikille kuntalaisille avointa taidetoimintaa.

Kuvataidekoulujen liitto painottaa, että jo useamman vuoden ajan taiteen perusopetukseen osoitettu tuntiperusteinen valtionosuus ei ole ollut visuaalisissa taiteissa riittävää taiteenalan toiminnan laajuuteen nähden. Jotta esityksessä VOS-laitoksille osoitettu tehtävä toteutuisi, tulisi visuaalisten taiteiden taiteen perusopetukseen osoitettua valtionosuusmäärärahaa nostaa. Näin alueellinen tasa-arvo, kohtuulliset oppilasmaksut ja siten lasten ja nuorten yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua eri taiteiden perusopetukseen varallisuudesta ja asuinpaikasta riippumatta turvattaisiin.

Laadukkaan perustoiminnan turvaaminen edistää taidekasvatuksen saavutettavuutta, koulujen ja päiväkotien kanssa tehtävää yhteistyötä sekä muita säteilyvaikutuksia kasvatus- ja hyvinvointipalveluihin.

Taiteen perusopetuksen koulut voivat tukea muiden koulutusmuotojen taidekasvatusta, mikäli siihen osoitetaan riittävästi resursseja. Laadukas taideopetus edellyttää kaikilla koulutusasteilla taideaineiden opetussuunnitelmien sisältöjen seuraamista ja tavoitteista kiinnipitämistä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös asianmukaisiin taideopetukseen soveltuviin toimitiloihin, joissa kuvataiteen, arkkitehtuurin, mediataiteiden ja käsityön opetus on mahdollista.

3. Taide on työtä, ja sellaisena sitä on kohdeltava (työryhmän esitykset 15-21)

Kuvataidekoulut työllistävät kuvataidekasvattajien lisäksi satoja kuvataiteilijoita, muotoilijoita, arkkitehtejä, valokuvaajia ja media-alan ammattilaisia vuosittain. Osa taiteilijoista työllistyy kuvataidekouluissa osa-aikaisesti oman taiteellisen työnsä rinnalla. Tämä vahvistaa taiteilijoiden toimeentuloa ja eläkettä sekä laajentaa taiteilijoiden mahdollisuuksia hyödyntää taiteellista osaamistaan. Kuvataidekoulujen liitto esittää, että kuvataidekoulut toimisivat pilottialustoina, kun visuaalisten taiteiden taiteilija-apurahoja kokeillaan muuttamalla työsuhteiksi. Kuvataidekoulujen liitto ja sen jäsenkoulut tukevat opetustyön ja taiteellisen työn yhteensovittamista. Kuvataidekoulujen liitto kannattaa sitä, että työntöön ja apurahojen erilaiset muodot lomittuvat joustavasti ja että taiteilijoiden toimeentulo voi koostua useasta eri lähteestä.

Kuvataidekoulujen liitto pitää tärkeänä, että taiteen ja taidekasvatuksen alojen koulutus on laadukasta ja että se antaa hyvät ja laaja-alaiset valmiudet taide- ja kulttuurialalla toimimiseen. Taideoppilaitosten yhteistyö on tärkeää osaamisen jakamisessa ja jatkuvan oppimisen mahdollisuuksissa. Visuaalisten taiteiden opetus kaikilla kouluasteilla vaatii ammattitaitoista opetushenkilökuntaa, ja tähän tarvitaan täydennyskoulutusta. Erilaisille täydennyskoulutuksille on turvattava rahoitusta, sillä taiteen jatkuva muutos on haaste ammattitaidon ylläpitämiselle.

Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto

Puheenjohtaja Johanna Kivioja

Toiminnanjohtaja Riikka Mäkikoskela